

Yritysten ja oppilaitosten kumppanuudella kilpailuetua

KUNTAMARKKINAT 12.9.2019

Työn murros - nuorten uudet polut työhön ja yrittäjyyteen maaseudulla

Timo Suutari

Maaseudun nuoret ja pk-yritykset ammattillisten oppimisympäristöjen yhteiskehittäjinä (Nappis)

- Tutkimushankkeessa on tarkasteltu ammatillisen koulutuksen työelämässä tapahtuvaa oppimista ja sitä, miten maaseudun pk-yrityksiin voidaan synnyttää laadukkaita oppimisympäristöjä.
- Oppimisympäristöllä tarkoitetaan erilaisten tilojen, yhteisöjen, teknisten ratkaisujen ja toimintatapojen yhdistelmää, joka tukee ammatillista oppimista. Oleellista on, että oppimisympäristöissä teoria ja käytäntö yhdistyvät toisiinsa.
- Haastatteluaineisto: Etelä-Pohjanmaalla Järviseudun ammatti-instituutti JAMI (Lappajärven toimipiste), Pohjois-Pohjanmaalla Koulutuskeskus JEDU (Nivalan toimipiste) sekä Pohjois-Karjalassa Riveria (Lieksan toimipiste). Haastateltiin opetushenkilökuntaan kuuluvia ja opiskelijoita eri koulutusaloilta sekä yhteistyöyrityksiä.
- Hanketta rahoittaa maa- ja metsätalousministeriö Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä, Makeran valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista.

Opettajien ja opiskelijoiden näkemyksiä työelämässä oppimisen ympäristöistä

- Opettajat kokevat, että heillä ei ole riittävästi mahdollisuuksia osallistua yrityksissä tapahtuvaan työssäoppimiseen.
- Hyvässä työssä oppimisen ympäristössä tarjoutuu mahdollisuus tehdä monipuolisesti opintoihin liittyviä ja koulussa opittuun niveltuvia asioita, siellä on hyvät työpaikkaohjaajat (koulutetut) ja hyvä työilmapiiri, jossa oppija otetaan osaksi työyhteisöä.
- Haastatelluilla opiskelijoilla oli vaihtelevia kokemuksia työpaikoilla saadusta ohjauksesta ja tehtävien monipuolisuudesta. Moni opiskelija toi silti esille, että työelämässä oppii paremmin kuin koulussa: vasta työpaikoilla opiskelijat havaitsevat, miten koulussa opittuja tietoja ja taitoja voi hyödyntää.
- Kukaan haastatelluista opiskelijoista ei kokenut, että maaseudulla toimivat yritykset olisivat työelämässä oppimisen paikkoina jotenkin huonompia verrattuna esimerkiksi maakuntakeskusten yrityksiin. Ongelmana kuitenkin koettiin mm. pitkät välimatkat työssäoppimispaikkoihin.
- Tietyn opetusalan siirtämiseen merkittävältä osin tai kokonaan yksittäisen yrityksen sisälle suhtaudutaan opettajien parissa varauksellisesti, sillä opetuksen täytyisi kokonaisuudessaan niveltä yrityksen prosesseihin.

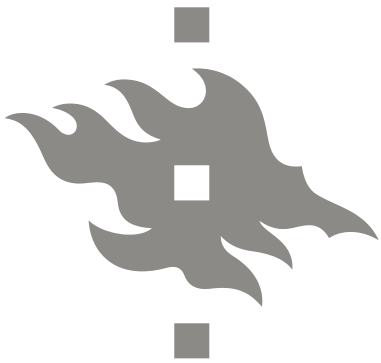
Yritysten näkemyksiä oppilaitosyhteistyöstä

- Opetuksen siirtymistä laajassa mitassa yritysten tiloihin pidetään vaikeana toteuttaa, vaikka ajatukseen suhtaudutaan monissa yrityksissä myönteisesti. Ongelmina pidetään sitä, että yritys ei pysty sitomaan henkilöstöään laajaan opetusvastuuseen. Lisäksi esiin tuodaan huoli siitä, kokevatko yritykseen tulevat opiskelijat joutuvansa irralleen ikätovereista ja vuorovaikutuksesta muiden opiskelijoiden kanssa.
- Niissä yrityksissä, joissa on työpaikkaohjaajakoulutuksen käyneitä, on omaksuttu pedagogisempia ajattelutapoja ja opiskelijan näkökulma ja tarpeet korostuvat.
- Yrittäjät toivovat, että heille viestitään, mitä oppilaitoksessa ja koulutusaloilla on näköpiirissä sekä mitä toiveita oppilaitoksilla on yritysten suuntaan. Opettajien ja yrittäjien vuorovaikutusta toivotaan nimenomaan ammatillisesta näkökulmasta. Samalla myös opettajille on eduksi olla hyvin perillä siitä, mitä työelämässä ”kentällä” tapahtuu.
- Yrityksiä motivoi yhteistyöhön oppilaitoksen kanssa ensisijassa tulevaan työvoimapulaan varautuminen. Paikallisesti on kilpailua osaavista työntekijöistä, ja ne yritykset, jotka osaavat tehdä strategista yhteistyötä koulutuksenjärjestäjien kanssa, pärjäävät kilpailussa.
- Yrittäjät pitävät oppilaitosten säilymistä muuallakin kuin kasvukeskuksissa erittäin tärkeänä. Yritykset eivät joka tapauksessa aio tai pysty siirtymään maakuntakeskuksiin.

Kokoavasti

- Yhteistyön ylläpitäminen ja oppimisympäristöjen kehittäminen maaseudulla toimivien yritysten ja ammatillisten oppilaitosten kesken toimii paremmin silloin, kun oppilaitoksen toimipiste on lähellä yrityskenttää
- Työssä tapahtuva oppiminen ei rajoitu vain yksittäisten yritysten sisälle. Oppimisympäristö laajenee yritysten verkostoihin, toimialaklustereihin sekä kattamaan yritysten innovaatioympäristön muita toimijoita. Tällöin on oleellista, että myös maaseutualueilla ammatillinen koulutus pystytään kytkemään entistä vahvemmin elinkeinojen kehittämiseen.
- Maaseutualueilla oppilaitokset joutuvat tasapainottelemaan erikoistumisen ja laajan koulutustarjonnan välillä tilanteessa, jossa nuorten ikäluokkien pieneneminen on tosiasia. Monipuolista koulutustarjontaa tarvitaan, jotta uravalintojaan tekevät eivät olisi pakotettuja muuttamaan vaihtoehtojen puutteessa ja jotta oppilaitos kykenisi palvelemaan alueellisten työmarkkinoiden tarpeita riittävän laajasti. Erikoistumisen avulla oppilaitokset puolestaan pyrkivät houkuttelemaan opiskelijoita laajemmalta alueelta ja vastaamaan tietyn alueellisesti vahvan toimialan tarpeisiin.
- Mahdollisimman monien yritysten tulisi kyetä toimimaan koulutustyöpaikkoina ja koulutusyhteistyön mallien tulisi mukautua erikokoisten ja eri aloilla toimivien yritysten tarpeisiin.

Kiitos

Nappis-hankkeen tulosten esittelyvideo:

<https://www.helsinki.fi/fi/unitube/video/d1fd9203-7e66-4f17-b808-20ef7c7263cb>

Projektipäällikkö

Timo Suutari

timo.m.suutari@helsinki.fi

050-4151161

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Kampusranta 9, 60320 Seinäjoki